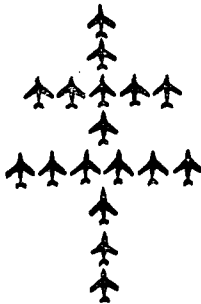

בדיקה ונדק

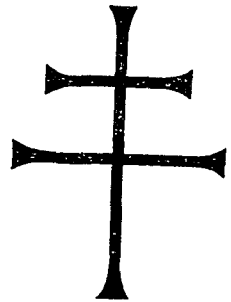
ידוע, שמי שאינו רגיל בלשון מסילות הברזל באנגלית (וביתר דיוק — באמריקאית) עלול להתבלבל קמעה ברגע שיתקל במצב בו "צפרדע יושבת על צפרדע" — מאחר והמלה "Frog" משמשת גם כציון לשמו של יצור חי אמפיבי ירקרק זה (המשמיע קולות "קואק-קואק"), וגם ככינויו של אותו אביזר במסיי לות-הברזל המאפשר לאכון את הרכבת אל הפסים הנכונים במקום הצטלבותם, או הסתעפותם, של קווי-מסילה... אך גם אם לא נחפש אחר דוגמאות כה קיצוניות של מלה בעלת הוראות שונות בתכלית, ברור הדבר: — שימוש בלתי-נכון במונחים הנהוגים במשלוח-

על מבנים, תבניות ועוצבות

(שיבושי-שימוש בעקבות התמורה בצרפת)

במוד הראשון של גליון "הארץ" מ־5 ביוני 1958, ניתן צירוף של מברקים על ביקורו הראשון של גני דאָ גול באלג'יריה. בתיאור נאוומו של גני דאָ-גול בפני קהל נרגש שבכיכר המרכזית, כותב העתון (בעמודה א', שורות 4-7): — "מטוסים צבאיים טסו מעל לכיכר בעור צבה של, צלב לורייני והקהל קידם אותם במתיאות כפיים". במקרה זה אין לפנינו טעות הגורמת לשיבושי הבנה קשים, ולתקלה אפשרית. ההטעיה החמורה ביותר העל-לה לנבוע במישרין ממשפט זה יכולה להתבטא בכך כי הקורא יחשוב (אם בכלל ישים לב לגוני-מובן...) שה מדובר בעוצבת מטוסים מסוימת (סייסת? כנף?) שנערכה במבנה, או בתבנית, של "צלב-לורייני"; ומכך ידאי שלא

תצמח שום תקלה מיוחדת. אך אפשר והקורא יתרגל לחשוב כי "עוצבה" היא מונח לציון אופן-היערכות מסוים, לצורך תבנית זו או אחרת — כפי שהשתמשו בו מנסחי הידיעה הנ"ל בעברית. ושיבוש-מובן כזה, אם ישתרש, יהיה עלול לגרום אחריו תקלות ואי-הבנות, שמקורן בשימוש מוטעה במלים שמובן האמתי אחר הנו. הבה ונגדיר הגדרות-ברורות את הדברים שבאותו משפט: — את מובנו של המסופר בו, ואת המונחים בהם סופר.

"צלב לורייני", המתואר בצירור (למעלה, מימין), שימש כסמלו של חבל לותרנינגה (בצרפתית — לוריינו), אשר הנו מחוז-הגבול ההיסטורי שבין צרפת לגרמניה. בשל עובדת היותו מחוז-ספר כזה, ואולי גם משום שזהו מחוז-מולדתו של דאָ-גול, נבחר "צלב לורייני" כסמל "צרפת החופשית" (ואה"כ — "צרפת הלוחמת") בשנות ההאבקות להחזרת העצמאות הצרפתית, במלחמה השנייה. כרמו לתמיכתם בדאָ-גול, במשבר חודשי מאיינוי השנה, נהגו יחידות-סיס צרפתיות לערוך טיסות-הפגנה מעל מרכזי-ישוב, כשמטוסייהן ערוכים בתבנית הדומה ל"צלב" זה (בצירור — למעלה, משמאל). עד כאן — מובנו העובדתי הפשוט של המשפט הנ"ל. נראה, שמתרגם הידיעה, אשר עמדה לפניו המלה Formation החליט לתרגמה במלה "עוצבה", אשר חודשה זה לא-מכבר יחסית; צלילה נראה (אי נשמע) לו ודאי כ"צבאיי-מקצועי" מובהק — והוא "הרביץ" אותה כאן.

דאָ-קא: המלה Formation שתי הוראות לה; ועל-כן — אף שתי צורות-תרגום לעברית. האחת — "עוצבה" — פירושה גוף-גייסות ברמה העולה על זו של "יחידות". מקובל להשתמש במלה זו כבר לגבי בריגדה — או, בלשון צה"ל, חטיבה — וכמובן לגבי כל איגוד-קבע שלמעלה מחטיבה (דיבוייה, קורפוס). אין

(סוף בעמ' 98)

חדש, שכן הסינים הסתתרו בתוך הריסות הבונקרים וחיידשו את לחימתם מדי פעם. עתה היה צורך בפלוגה נוספת...

מעל לכל היה קרב זה מיוחד בשל הפעילות העזה של הארטילריה, שלא פסקה להנחית את אשה על המוצב במשך כל ימי הקרב. מרשל מטעים כי הקרב על קויליין (Kwajalein) הקרב האינטנסיבי ביותר מבחינת כמות האש במלחמת העולם השנייה, לא הגיע לקרסוליו של קרב זה, מבחינת משקל המתכת שהנחיתה הארטילריה על מטרים מרובעים של קרקע, בשעה.

חלקו השני של הספר, עיקרו תיאור פעילותם של פטרולים; לכאן שייך תיאור הפטרול „אשר לא יאומן“ של אספו, שהובא לעיל. לקח רב אפשר ללמוד דוקא מעקיבה זו אחר המצבים הקונקרטיים שבהם נמצאו פטרולים שונים, כגון זה שכיון את אשו לעבר הסינים, בעוד שלמעשה, בגלל הערפל

הכבד, הופנתה האש לעבר פטרול אמריקאי אחר, שהיה בשטח אותה שעה. אף כאן מצביע מרשל על פגמים רבים: חוסר התיאום בין יחידות שונות, אי-ידיעה ברורה של המטרה ובעיקר — חוסר האימון הרציני לקראת הלחימה בפטרולים.

ונסיים בסיכומו של מרשל עצמו על הפטרול „אשר לא יאומן“ — „פטרולו של אספו חדר לשטח האויב בהיותו קל תנועה מכרי לשמש מטרה לנשק כבד, ובהיותו גדול למדי כדי לעצור את האויב המתקדם ולאצלו לאגפו. בעשותו כך מצא את מחסה הקרקע היעיל ביותר ודיווח את המצב לכוחות התותחנים. מעשה זה, שנעשה ע"י קצין חבשי, הריחו ענין לענות בו לראשי הצבא המתעמקים באפשרויותיה של מל-חמת המחר“ (ע' 249).

כך מהווה ספרו של מרשל ספר קרבות רציני, מרתק ומאלף במדה שוה.

בריקה וברק / המשך מעמ' 85

מושג זה מביע צורת-היערכות; משמעותו היא מסגרת-ארגון-כוחות קבועה, בעלת הרכב „תקן“ מסוים (ראה ציור-הדגמה למטה, מימין). הגדרה מהותית זו חלה, בעצם גם על הגופים הקטנים יותר, והנמוכים יותר בסולם הירידה הצבאי — אלא שהללו מכונים, כאמור, „יחידות“ (כגון פלוגה, או גדוד; ובצבאות מסוימים — גם רגימנט).

לעומת זאת, הרי הוראתה השנייה של המלה Formation היא תבנית — ומלה זו לא נועדה לאמר דבר כלשהו לגבי גודלם או הרכבם של הכוחות אליהם תתייחס, כי אם רק לגבי אופן-עריכתם; לרוב — לפי דפוס-קבע ידוע ומתורגל-מראש. הציור למטה, משמאל, מציג צורת-היערכות מסוימת של מחלקת רגלים („שתים לפנים“) — ומדגים בזה את מובנו הנייל של המונח ממש כשם שניתן להסביר את מובנה של אותה מלה „תבנית“ ע"י שרטוט אשר יציג אחד מדפוסיה-היערכות של דיבוייה שלמה.

צורות התסבכות האפ-שריות העלולות להיגרם על ידי שימוש במלה „ער-צבה“ במקום „תבנית“ תהיינה שונות כשהמדרג בו יהיה ביחידה קטנה — או בעוצבה „אמתית“. אך כל הסתבכות ואי-בהירות — נוקן עלול להיות מרובה, ושומה עלינו להבהיר מובנים ו-שימושים — ולרייק בהם.

